

Pracovní list – GON 02 – Odvození funkce cosinus

POZOR: Pracujeme jen s PRAVOÚHLÝMI TROJÚHELNÍKY!

Příklad 1: Narýsuj si co nejpřesněji úsečku AB o délce 10 cm. Sestroj nad ní Thaletovu kružnici a vyznač body C_1, C_2, C_3 a C_4 tak, aby velikosti úhlů byly: $|\angle BAC_1| = 10^\circ, |\angle BAC_2| = 30^\circ, |\angle BAC_3| = 50^\circ, |\angle BAC_4| = 70^\circ$.

Příklad 2: Zkus, jak se bude chovat hodnota poměru $b : c$ pro různé velikosti úhlu alfa a zodpověz následující otázky:

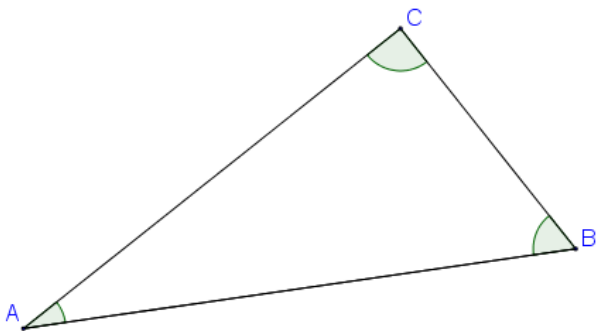
Když se úhel α zmenšuje, tak hodnota poměru se ..... Když se úhel α zvětšuje tak hodnota poměru se .....

Příklad 3: Vyplň tabulku hodnot poměru $b : c$ (na dvě desetinná místa) pro různé velikosti úhlu α . Použij úhloměr, kalkulačku a hodnoty odměřuj na trojúhelníku ABC z prvního příkladu. Tabulku vyplňte společně ve dvojici v lavici. Je nutné sestřiovat chybějící úhly nebo so můžeme pomoci i jinak?

α	0°	10°	20°	30°	40°	50°	60°	70°	80°	90°
$b : c$										

Funkce, která zadanému úhlu α přiřazuje hodnotu poměru $b : c$, kde b je odvěsna přilehlá k zadanému úhlu a c je přepona v pravouhlém trojúhelníku ABC s pravým úhlem při vrcholu C, se nazývá **cosinus α .**

Trocha názvosloví: Popiš zadaný trojúhelník ABC

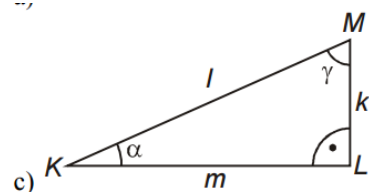
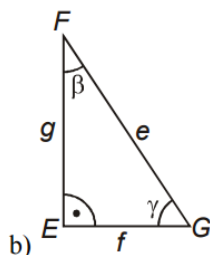
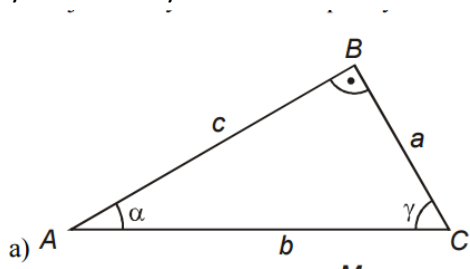

$$\cos \alpha = \frac{\text{přilehlá odvěsna}}{\text{přepona}} = \frac{b}{c}$$

$$\cos \beta = \text{-----} = \text{---}$$

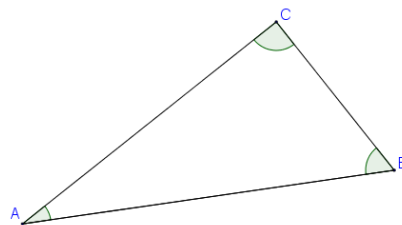
Příklad 4: Ověř pomocí kalkulačky, hodnoty v tabulce u příkladu 3 a případně je oprav.

Příklad 5: Na obrázcích jsou zakresleny trojúhelníky s vyznačenými úhly. Zapiš, čemu se rovnají hodnoty funkce cosinus pro vyznačené úhly.

Příklad 6: Porovnej hodnoty tabulky sinu a cosinu. Vidiš něco zajímavého? Své pozorování zdůvodni.

.....
.....

Příklad 7: Urči pomocí kalkulačky s přesností na tisíciný.

- a) $\cos 7^\circ =$ b) $\cos 54,7^\circ =$ c) $\cos 18^\circ 32' =$
d) $\cos 61^\circ 49' 18'' =$

Příklad 8: Načrtni obrázek trojúhelníku ABC, jestliže platí
 $\cos \omega = \frac{c}{a} = 0,79$

Příklad 9: Načrtni obrázek trojúhelníku KLM, jestliže platí
 $\cos \omega = \frac{l}{k} = 0,11$

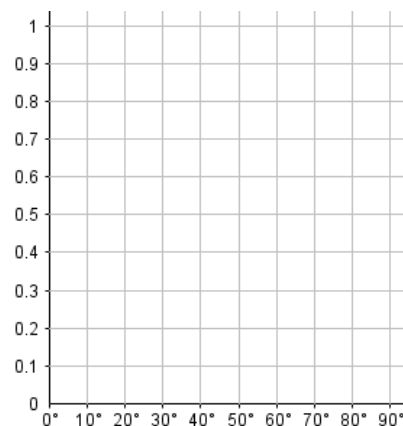
Příklad 10: Funkce cosinus vytváří z hodnot úhlu hodnoty poměru stran. Často však potřebujeme z hodnoty poměru stran určit hodnotu úhlu. Při řešení této úlohy můžeme využít rýsování pravoúhlých trojúhelníků. Vzpomeň si, jak jsme postupovali u funkce sinus a navrhni obdobný postup. Urči úhel, pro který platí:

- a) $\cos \alpha = 0,333$
b) $\cos \beta = 0,25$
c) $\cos \gamma = \frac{8}{12}$

Výsledky zkontroluj pomocí kalkulačky.

Příklad 11: Narýsuj graf funkce cosinus x. Buď podle tabulky z příkladu 3, nebo pomocí kalkulačky.

Příklad 12: Žebřík dlouhý 10 m je opřen o dům a svírá se zemí úhel 42° . Jak daleko od zdi je spodní konec žebříku?

Příklad 13: Vypočítej rozměry televizní obrazovky s úhlopříčkou 55 cm, pokud úhlopříčka svírá se stranou úhel 40° .